



Toekomstvisie Veendam 2020: Turfstad èn Durfstad

(Op 26 januari 2009 door de gemeenteraad vastgesteld)

1. Inleiding.

In 2002 is door de gemeenteraad de toekomstvisie “Veendam 2020: Turfstad en Durfstad” vastgesteld. Die visie heeft de afgelopen jaren richting gegeven aan gemeentelijke plannen en projecten en heeft bijgedragen aan het voeren van samenhangend, evenwichtig en consistent beleid. Zo is de toekomstvisie leidraad geweest bij het schrijven van collegeprogramma's na de gemeenteraadsverkiezingen van 2002 en 2006. Tot op de dag van vandaag is het een bruikbaar document. Dat neemt niet weg dat in de afgelopen zes jaren in de wereld, in Nederland en dus ook in Veendam, het nodige is veranderd. Om die reden is door de raad in het najaar van 2007 besloten te komen tot een herijking van de geldende toekomstvisie. Dat ‘project’ is in februari 2008 daadwerkelijk opgepakt met een gezamenlijke werkconferentie van raad, college en sleutelfiguren uit de ambtelijke organisatie. Daarna zijn in juni 2008 diverse groepen uit de samenleving (ondernemers, adviesraden, maatschappelijk middenveld, provincie en omliggende gemeenten) uitgenodigd hun opvattingen te geven over de huidige visie en is hen gevraagd suggesties te doen om de toekomstvisie aan de eisen van de tijd aan te passen. Over de toekomstvisie is tenslotte nog eens uitgebreid gesproken in een soort ‘lagerhuisdebat’ op 8 december 2008 met raadsleden en diverse vertegenwoordigers van wat vaak zo mooi genoemd wordt “het maatschappelijk middenveld”. De belangrijkste uitkomsten van de conferentie, de genoemde gesprekken en het lagerhuisdebat zijn verwerkt in het document dat nu voor u ligt: een bijgestelde toekomstvisie.

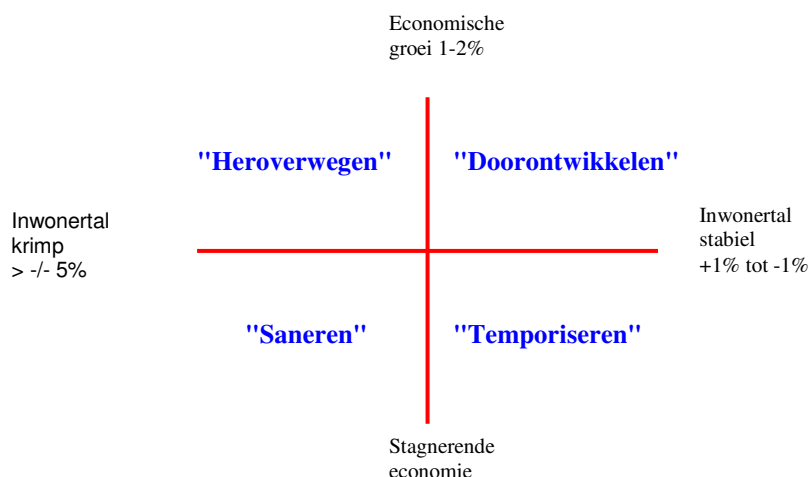
Plaatsbepaling toekomstvisie

De geldende toekomstvisie heeft dus geholpen om, ondanks verschillen in politieke samenstelling van raden en colleges van burgemeester en wethouders, een consistente koers te varen. Gebleken is dat politieke tegenstellingen zich vooral voordoen bij de uitwerking van beleidsdoelstellingen. Over wat op de lange termijn goed is voor de ontwikkeling van Veendam, blijkt telkens weer een grote mate van overeenstemming te bestaan. Dat komt natuurlijk ook door de aard van het stuk; het gaat om een beleidsrichting, een strategische visie op de toekomst. De nadere uitwerking krijgt zijn beslag in beleidsdocumenten en, elke vier jaar na de verkiezingen, in een nieuw collegeprogramma, waarin de beleidsprioriteiten voor de eerstvolgende vier jaren worden benoemd.

Deze toekomstvisie gaat uit van twee belangrijke veronderstellingen:

- Er zal in de komende tien jaar sprake zijn van economische groei in de orde van grootte van 1-2% per jaar.
- De bevolkingsontwikkeling van Veendam zal stabiel zijn. Deze veronderstelling is gebaseerd op de meest recente prognoses zoals die voor het woonbeleidsplan 2008 zijn berekend.

De werkelijkheid kan uiteraard anders zijn. In het onderstaande schema worden vier mogelijke scenario's geschetst:



Op de horizontale as is aangegeven, dat er mogelijk een andere bevolkingsontwikkeling zou kunnen ontstaan dan nu berekend is. Verondersteld wordt dat in de komende tien jaar een maximale krimp van 5% tot de mogelijkheden behoort.

De verticale lijn geeft de economische ontwikkeling weer. Aan de bovenzijde een verwachte economische groei van 1-2 % per jaar, aan de onderzijde economische stagnatie waarbij op de langere termijn geen groei ontstaat.

De combinatie van deze assen geeft 4 mogelijke scenario's weer:

- "Doorontwikkelen".
Dit scenario gaat uit van een gemiddelde economische ontwikkeling in de komende 10 jaar van 1 à 2% groei per jaar en een stabiel inwonertal (+1 tot -1 % t.o.v. 2008). Dit scenario biedt Veendam de mogelijkheid om door te ontwikkelen op de wijze waarop dat ook in de afgelopen jaren is gebeurd en wordt door ons het meest waarschijnlijke scenario geacht. Op dit scenario is de toekomstvisie dan ook gebaseerd!!
- "Heroverwegen"
Het heroverwegingsscenario is aan de orde wanneer er toch een aanzienlijke krimp zal optreden, gecombineerd met een economische groei van 1-2% gemiddeld per jaar. In dat geval zal een aantal zaken dat in deze toekomstvisie beschreven wordt sterk heroverwogen moeten worden. Dat geldt met name voor woningbouw en herstructureringsopgaven en voor de planning van voorzieningen in wijken en het centrum. Door de veronderstelde economische groei zullen de veranderingen ongetwijfeld pijn doen, maar wel betaalbaar blijken.
- "Temporiseren"
Het inwonertal blijft stabiel, maar op de langere termijn blijft economische groei achterwege. Dit betekent dat de voorgenomen koers wel gehandhaafd kan blijven, maar dat de realisatieperiode een langere zal zijn.
- "Saneren"
In feite is dit het "worst case" scenario: economische groei blijft achterwege en de bevolking krimpt met meer dan 5 %. Dit scenario vraagt om forse heroverweging van de beleidsvoornemens. Een stevige sanering van allerlei beleidsopvattingen zal nodig zijn.

Zoals gezegd, gaan we in deze toekomstvisie uit van het doorontwikkelingsscenario, omdat extrapolatie van onze economische geschiedenis van de afgelopen 40 jaar nu eenmaal leert dat, ondanks tijdelijke stagnaties, onze economie op de lange(re) duur groeit. Daarnaast heeft recent onderzoek naar de demografische ontwikkeling van Veendam ons geleerd, dat ondanks krimp in onze omgeving, wij vooralsnog (?) mogen uitgaan van stabilisering. Wanneer in de praktijk blijkt dat het gekozen scenario een te positief toekomstbeeld schets, zal versnelde bijstelling plaatsvinden. Korte termijn fluctuaties in economie en demografie zullen vertaald worden in (herijking van) collegeprogramma's en in de jaarlijkse begrotingscycli.

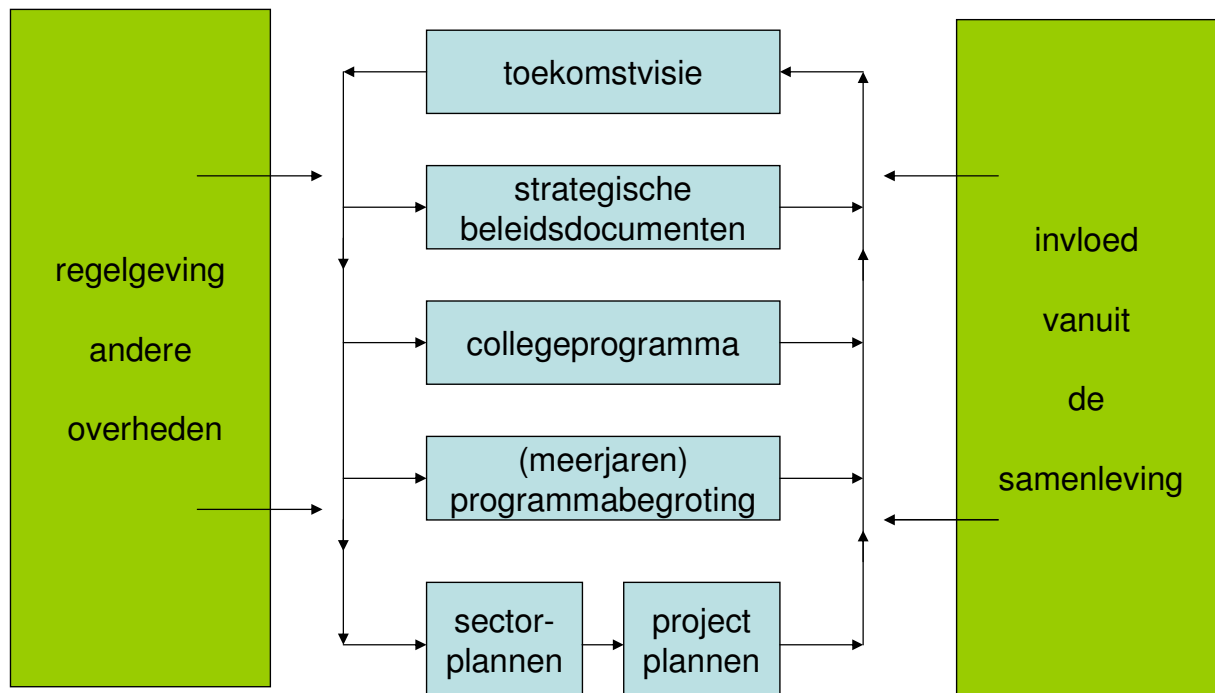
Vertaling naar de praktijk van alle dag

Een toekomstvisie vaststellen is te beschouwen als de eerste stap van een lange reis. Speciale aandacht wordt daarom besteed aan de implementatie van de visie. Raadsleden, collegeleden en medewerk(st)ers van de organisatie zullen de toekomstvisie zodanig moeten doorleven, dat hij echt "tussen de oren" komt te zitten. Bij externe contacten zal de toekomstvisie zijn weerslag moeten krijgen in de communicatie-uitingen van de gemeente. Ook in belangrijke documenten uit de planning- & controlcyclus (zoals de begroting) en in de verschillende beleidsdocumenten zal stevast een relatie met de toekomstvisie worden gelegd

(vast onderdeel raadsvoorstellen). Tenslotte zal de implementatie van de toekomstvisie 'geborgd' worden door voor de verschillende onderdelen bestuurlijke en ambtelijke 'voortgangsbewakers' aan te wijzen.

In schema ziet dit er ongeveer als volgt uit:

De positie van de toekomstvisie in het beleidsproces



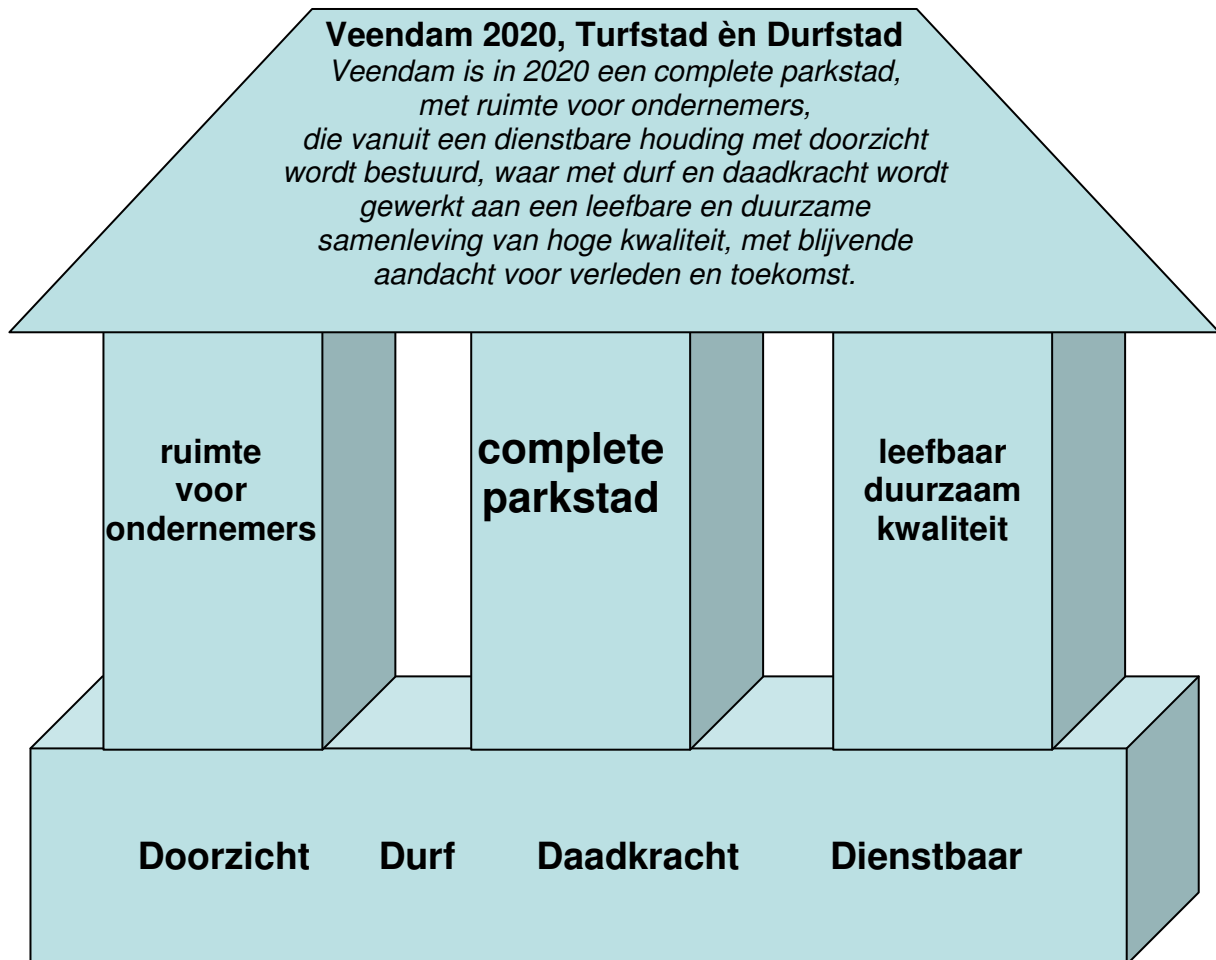
In de programmabegroting wordt jaarlijks de financiële vertaling gegeven van de beleidsvoornemens. De uitvoering van het beleid wordt binnen de ambtelijke organisatie beschreven in sector- en afdelingsplannen en in allerlei projectplannen.

Het beleidsproces van Veendam wordt sterk beïnvloed door wet- en regelgeving van andere overheden (Europa, Nederland, provincie Groningen) en door invloeden uit de samenleving.

Uiteraard wordt het beleid in de loop van de tijd bijgesteld. Op basis van evaluatie van de uitvoering, maar ook op andere momenten vindt, als gevolg van voortschrijdend inzicht en verandering van de werkelijkheid, verfijning en bijstelling plaats. De werkelijkheid van het politieke planningsproces is nu eenmaal weerbarstiger dan elk theoretisch beleidsmodel.

2. Motto en missiestatement.

Ons motto “Veendam 2020, Turfstad èn Durfstad” spreekt aan en behoeft geen wijziging. Ook ons missiestatement voldoet behoorlijk, maar het is wel iets anders geformuleerd. Motto en missiestatement vormen de kap op het gebouw dat ‘Veendam’ heet.



Aan de hand van een fundament waarop drie pijlers rusten worden de verschillende aspecten van de toekomstvisie uitgewerkt.

Het fundament vormt de basis voor het Veendam van 2020. Het betreft de stijlkenmerken van en voor het bestuur en de ambtelijke organisatie. Ten opzichte van 2002 is een verandering opgetreden in de stijlkenmerken. De vier D's uit 2002 zijn “*Doorzicht, Durf, Daadkracht en Duurzaamheid*”. In het huidige fundament is de “D” van duurzaamheid vervangen door de “D” van Dienstbaar. Het begrip duurzaamheid is nu verankerd in de derde pijler, als onderdeel van de opvattingen over een samenleving met kwaliteit. Dienstbaar als stijlkenmerk van bestuurlijk en ambtelijk gedrag wordt gezien als een mooie toevoeging die past bij de zich uitbreidende rol van gemeenten in het openbaar bestuur in Nederland: de gemeente als toegangspoort voor de dienstverlening van de hele overheid.

Ook in de pijlers is een aantal wijzigingen aangebracht ten opzichte van 2002. De pijler “Complete Parkstad” is nu in het midden van het gebouw geplaatst en is nog meer de ‘drager’ van het gebouw geworden.

De economische pijler heet nu “Ruimte voor ondernemers” en geeft een specificatie aan het begrip Complete Parkstad voor wat betreft de (gewenste) economische ontwikkeling.

De derde pijler gaat over onze kwaliteitsopvattingen. De kwaliteit van de fysieke omgeving, maar ook de kwaliteit van een leefbare samenleving, die de toekomst mede baseert op zijn geschiedenis. Ook hier gaat het dus om een specificatie van de complete parkstad, maar dan vanuit kwaliteitsoogpunt.

In de hierna volgende hoofdstukken wordt eerst het fundament behandeld en daarna de pijlers.

Deze toekomstvisie gaat over Veendam. De ontwikkeling van Veendam wordt mede bepaald door die van onze buurgemeenten en vice versa. Intergemeentelijke samenwerking is zelfs van bijzondere en directe invloed op het functioneren van de gemeentelijke organisatie.

Samenwerken met buurgemeenten en in regionaal verband doen wij al jaren, maar de komende jaren zal deze samenwerking versterkt worden. Het doel daarvan is drieledig (**K3**):

- Verhoging van de **k**waliteit (van dienstverlening)
- Vermindering van de **k**wetsbaarheid van de organisatie
- Beheersing van de **k**ostenontwikkeling.

In onze samenwerking zullen wij ons speciaal richten op Bellingwedde, Menterwolde en Pekela (BMPV).

3. Positiebepaling Veendam

Veendam ligt in Groningen. Veendam ligt in Oost-Groningen. Veendam ligt in de Veenkoloniën. Veendam ligt aan de rand van het nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen. Veendam ligt, met de inlandterminal RSCG¹, strategisch in het Noordeuropese netwerk van wegen en spoorwegen.

Elk van deze posities is juist. Veendam wil ze ook allemaal benutten. Als het gaat om het landschap behoort Veendam nadrukkelijk tot de Veenkoloniën. We koesteren de Veenkoloniale structuren, versterken die en bouwen voort op onze historie. Dat doen we samen met de andere partners in de (Agenda voor de) Veenkoloniën.

Onze sociaal-economische geschiedenis is Veenkoloniaal, maar vooral ook Oostgronings. Daarom werken we intensief samen om onze sociaal-economische positie verder te versterken. In Oostgronings verband, maar ook in Veenkoloniaal verband. We blijven investeren in samenwerking met partners in Oost-Groningen, het meest intensief met Bellingwedde, Pekela en Menterwolde (BMPV). Het samenwerkingsverband BMPV verbindt ons aan de westzijde met het regiovisiegebied, aan de noordzijde met het Oldamt en aan de zuidzijde met Drenthe. BMPV biedt ons niet alleen kansen voor versterking van de ambtelijke organisatie, maar ook kansen om samen met onze partners gezamenlijk de kansen van het gebied te benutten.

Voor de fysiek-economische ontwikkeling is een intensivering van samenwerking met het regiovisiegebied (nationaal stedelijk netwerk) essentieel. De aanleg van de N33 en gebiedsontwikkeling in het “Groene Ster gebied²” scheppen hiervoor belangrijke randvoorwaarden. Ook de samenwerking met partners in de ‘Eemsdelta’ (Delfzijl, Eemsmond) is van groot belang voor de verdere ontwikkeling van de (logistieke) economie van Veendam.

¹ RSCG = Railcentrum Groningen

² Open, groene ruimte, centraal gelegen tussen de gemeenten Aa en Hunze, Veendam, Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer (ten zuidwesten van Borgercompagnie).

4. Het fundament

Durf, Doorzicht, Daadkracht, Dienstbaar

De vier D's in het fundament van het "Veendam-gebouw" vormen de gewenste stijlkenmerken van de gemeente Veendam. Stijlkenmerken, die een vertaalslag vinden in de normen en waarden van en voor het politieke bestuur van Veendam. Daarmee zijnde 4 D's leidraad voor het handelen van het bestuur. Ze vormen samen de bestuursstijl van de gemeente Veendam. Daarmee zijn ze ook richtinggevend voor de ambtelijke organisatie en vinden ze hun vertaling in de competenties en het handelen van onze medewerkers. De 4 D's geven niet aan wat we al zijn, maar zijn kenmerkend voor datgene waar we voortdurend aan werken.

Doorzicht

Wij zijn openbaar bestuur. Daarom zijn we doorzichtig in onze beleidsprocessen. De voorbereiding van ons beleid en de beslissingen daarover zijn transparant. Dat krijgt zijn beslag in heldere discussies in commissievergaderingen en in de gemeenteraad. Over grote, ingrijpende zaken wordt vóóraf van gedachten gewisseld met inwoners en andere belanghebbenden. Er zal, om misverstanden en teleurstellingen te voorkomen, steeds duidelijkheid worden geboden over de vraag of sprake is van voorlichting, van raadpleging of van inspraak van de bevolking. De bestuurlijke en ambtelijke organisatie zijn zich ervan bewust, dat realisatie van beleidsdoelen het meest optimaal tot stand komt door samenwerking met (organisaties uit) de samenleving.

Omdat we openbaar bestuur zijn, is ook onze dienstverlening voor burgers en bedrijven transparant. We zijn open over wat kan en ook over wat niet kan. Onze klanten hebben er recht op te weten hoe procedures zijn, welke doorlooptijd ze hebben en waarom wij onze beslissingen nemen.

Durf

Het begrip "Durf" heeft bij ons verschillende dimensies. Durf in de zin van het lef om stelling te nemen. Durf om met innovatieve en gedurfde projecten te komen. Niet alleen durf in nieuwe zaken, maar ook durf in het behouden van het goede en in het handhaven van afspraken en regels. Moed hebben om over de eigen schaduw heen te stappen, om met open vizier naar de toekomst te kijken. Durf om ruimte te geven, om ruimte te nemen en om te accepteren, dat fouten worden gemaakt. De durf te tonen dat uitkomsten soms anders zijn dan vooraf verwacht. Durf om trots te zijn op Oost-Groningen en op Veendam!

Daadkracht

De gemeente wordt bedrijfsmatiger. Daarbij hoort daadkracht: laten zien waar je voor staat en er naar handelen. Daadkrachtig toepassen van bestaande regels, maar streven naar deregulering. Daadkracht kan zich ook manifesteren in loslaten, door zaken juist niet vooraf dicht te timmeren. En door het maken van keuzes in plaats van 'alles' te willen regelen. Niet alleen focussen op zaken die niet goed gaan, maar ook successen uitdragen. In Veendam is nog veel te doen en daarom stropen we onze mouwen op.

Dienstbaar

We zijn er niet voor onszelf, maar voor de samenleving. Daarom richten we onze dienstverlening zo in, dat we gemakkelijk bereikbaar zijn. Onze processen zijn zo georganiseerd, dat we de beloofde kwaliteit op het afgesproken tijdstip leveren. We

communiceren met de samenleving over datgene wat van (het niveau van) onze dienstverlening verwacht mag worden.

Alle inspanningen die de gemeente verricht, worden betaald door de samenleving. De gemeentelijke organisatie, bestuurlijk en ambtelijk, dient zich daarvan bewust te zijn. Dat betekent dat we kostenbewust en dienstbaar zijn. Dat betekent soms ook het weigeren van de gevraagde dienst of optreden (= handhaven) wanneer de klant zich niet aan vastgestelde regels houdt. Dienstbaar zijn, staat niet gelijk aan een slaafse uitvoering van taken, maar aan “houding & gedrag” die respect laten zien voor de belangen van de ander. Inwoners moeten met trots over de dienstverlening van hun gemeente kunnen spreken. ***Daarom zal de verhoging van de kwaliteit van die gemeentelijke dienstverlening het leidend principe zijn bij de toekomstige ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie.***

5. De centrale pijler: Complete Parkstad

Veendam koestert zijn verleden. Dat is allereerst de veenkoloniale en maritieme geschiedenis. Dat is ook de ambitieuze, stedelijke uitbreiding van de jaren dertig die de basis werd voor een stedenbouwkundige uitleg, waarin relatief veel groen werd opgenomen en die daarmee de grondslag vormt voor de kwalificatie “**Parkstad**”.

Maar Veendam wil meer. Op het fundament van het verleden wil Veendam doorgroeien naar een ‘complete parkstad’. Dat is een plek waar de inwoners trots op kunnen zijn. Een plaats met een aantrekkelijk en bruisend centrum. Een plaats met mooie, leefbare wijken. Een gemeente waar voor een verzorgingsgebied van ongeveer 40.000 inwoners een compleet pakket van voorzieningen aanwezig is.

Hoezo ‘**Parkstad**’? Er zijn gemeenten met veel meer inwoners dan Veendam die zichzelf als dorp beschouwen. Met hetzelfde recht zien wij Veendam als een stad. Onze gemeente wordt namelijk vooral gekenmerkt door de ‘dichtheid’ van de bebouwing en niet, als plattelandsgemeenten, door een groot aantal buitendorpen. Andere specifieke ‘stedelijke’ kenmerken zijn de omvang en aard van onze bedrijvigheid (industrie, transport & logistiek), onze onderwijsvoorzieningen en onze sportvoorzieningen. Cultuurcentrum van Beresteyn, de BV Veendam, het museum, zwemparadijs Tropiqua en het Borgerswold gelden bovendien als publiekstrekkingen met een regionale uitstraling.

Veendam gaat in zijn beleidsontwikkeling tot 2020 uit van stabilisering van het inwoneraantal, hoogstens van een zeer lichte groei. Ten opzichte van het geheel van Oost-Groningen is dat een ambitieuze doelstelling. Om deze doelstelling te bereiken moet Veendam een zeer aantrekkelijk woonmilieu bieden, ook voor nieuwe Nederlanders en mensen die tijdelijk in Nederland verblijven.

Hieronder zullen wij aangeven op welke wijze wij ervoor willen zorgen, dat Veendam in 2020 daadwerkelijk een ‘complete parkstad’ kan worden genoemd. Wat we daarvoor nodig hebben zijn in ieder geval:

- trotse inwoners
- goede voorzieningen: stedelijk en in de wijken
- een aantrekkelijk en bruisend centrum
- levendige woonwijken

Trotse inwoners

Veendam is een plaats met een lange historie. We bestaan ruim 350 jaar. Als ‘turfstad’ hebben we niet alleen een lange, maar ook een bijzondere historie. Daar mogen we ons bewust van zijn: “over onze gemeente is wat te vertellen”. We gaan bovendien met de tijd mee, onze parkstad is absoluut geen ‘slaapstad’, maar kenmerkt zich door dynamiek. De volgende opsomming geeft een aantal redenen ook echt ‘trots’ te zijn op het tegenwoordige Veendam:

- het sterk opgeknapt centrum
- een prachtig cultuurcentrum en een fraai Museumplein
- het lef een gedempt diep weer open te graven
- een prachtig fontein, teruggeplaatst op zijn oude, vertrouwde plek
- moderne, nieuwe wijken en de herstructurering van oude wijken
- een uitgebreid aanbod van onderwijsvoorzieningen

- een breed scala van goed geoutilleerde sportvoorzieningen: wat hebben we eigenlijk niet in onze 'sportstad'?
- betaald voetbal in een plaats van nog geen 30.000 inwoners!
- een vernieuwd gemeentehuis en een modern bedrijfsverzamelgebouw
- een gemeentelijke organisatie die goed bereikbaar is en goed presteert
- nog steeds: een echte **parkstad** met fraaie, omvangrijke groenvoorzieningen
- de bedrijvigheid ontwikkelt zich blijvend en heeft perspectief (N33, rail, water)
- veel ruimte voor recreatie (watersport!)
- opnieuw een treinverbinding met de stad Groningen

Een complete Parkstad betekent ook 'samenhang'. Er wordt geen metamorfose doorgevoerd in de ruimtelijke structuur, maar de bindende elementen tussen Veendam en zijn omgeving worden gehandhaafd en versterkt. Veendam kent een duidelijke kern met daaromheen de historische, kenmerkende linten en de buitengebieden. De Veendammer veenkoloniale identiteit blijft in tact en wordt, waar mogelijk, versterkt.

Ondanks de vergrijzing in het land en in de regio is het aantal inwoners stabiel. Dat heeft te maken met de vergrote aantrekkingskracht van Veendam als woongemeente: ruimtelijk wonen op het 'platteland', met een stedelijke kwaliteit aan voorzieningen.

De gemeente werkt vanuit een marketing- en communicatiestrategie aan het imago van Veendam. Accenten worden gelegd op waarden die Veendam bezit, zoals: "schitterend en betaalbaar wonen in mooie wijken". Bestaande, unieke elementen, zoals stadskenmerken, zijn versterkt en nieuwe zijn gecreëerd. Veendam, Parkstad in bedrijf en in wonen, is goed bereikbaar en herkenbaar. Veendam wil een stevige partner blijven in de economische kernzone met Assen en Groningen.

Er is nog steeds veel te doen in Veendam. Dat geeft ook kansen: we zijn zichtbaar op de goede weg, maar Veendam is nog lang niet 'af'.

Goede voorzieningen: stedelijk en in de wijken

Naast fysieke ingrepen ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het centrum, zal ook het pakket aan voorzieningen dat het centrum ten behoeve van heel Veendam moet leveren meer precies worden bepaald. Daarnaast is er een aantal (boven)stedelijke voorzieningen dat niet in het centrum is gesitueerd. Een aantal speerpunten:

- Versterking zorgvoorzieningen met een (boven)gemeentelijk karakter
- Een verantwoord pakket aan onderwijsvoorzieningen (beroepsonderwijs!)
- Betere ontsluiting voor autoverkeer en slimme parkeervoorzieningen
- Versterken van het openbaar vervoer en verbeteren van het 'Fietsnet'
- Versterken van sport- en leisurevoorzieningen met een (boven)gemeentelijk karakter
- Verbreden recreatieve functie en versterken bestaande toeristische voorzieningen.

Een Complete Parkstad is een leefbare Parkstad die zijn inwoners 'voorzieningen op maat' biedt. Wonen afgestemd op de levenscyclus en de daarbij behorende zorg- en hulpvraag vereist faciliteiten in de wijken: woon-zorg-combinaties waarbij de vraag en niet het aanbod leidend is. De veranderingen in de gezondheidszorg hebben, behalve voor zorgbehoevende ouderen, ook consequenties voor verstandelijk en lichamelijk gehandicapten en voor

psychiatrische patiënten. De vraag is zeer divers en loopt uiteen: van min of meer zelfstandig wonen met slechts een minimum aan voorzieningen op het gebied van vervoer en boodschappendiensten, tot aan woonvormen die gekenmerkt worden door intensieve zorg en begeleiding. Er wordt een nauwe koppeling tot stand gebracht met voorzieningen voor sociaal werk, vrijetijdsbesteding en sociale activering. Voor iedereen zijn reële mogelijkheden gecreëerd om deel te nemen aan activiteiten in de woonomgeving. Zo wordt voorkomen dat bewonersgroepen Veendam verlaten omdat bepaalde vormen van zorg ontbreken. Veendam profileert zich als vestigingsplaats voor een breed scala aan zorginstellingen.

Natuurlijk blijft het gebruik van recreatieve voorzieningen in de brede zin niet beperkt tot de eigen bevolking. Het toeristisch beleid is erop gericht om ook mensen van buiten de gemeente ervan te laten profiteren. Daarbij kiest de gemeente voor uitbreiding van de toeristische en wellness-voorzieningen, zoals museum, stoomtrein, recreatievaart, golf en zout.

De ontwikkeling naar een pakket van voorzieningen, dat op de 'Veendammer maat' is gesneden, vraagt nader onderzoek en een goede analyse. In de jaren 2009 en 2010 zal een zogenaamde 'voorzieningenkaart' worden opgesteld die duidelijk aangeeft hoe het ideale pakket eruit ziet. Dat kan/zal worden vertaald in de behoefte nieuwe voorzieningen te realiseren, maar kan/zal evengoed tot gevolg hebben, dat geconcludeerd moet worden, dat voor het handhaven van bepaalde voorzieningen geen goed toekomstperspectief bestaat.

Een aantrekkelijk en bruisend centrum

De uitvoering van het in 2003 door de raad vastgestelde 'Masterplan' voor het centrum vormt de basis voor de verdere versterking van het centrum. Van eminent belang daarbij zijn fysieke ingrepen die moeten leiden tot versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het centrum (de uitvoering van het zogenaamde "laddermodel"³). Het centrum van Veendam leeft in 2020. Het profiteert van de eensgezinde wijze waarop gedurende een reeks van jaren op een consciëntieuze wijze aan een aantal vaste, herkenbare beleidsprioriteiten is gewerkt. Het winkelcentrum heeft kleur gekregen en trekt ook mensen van buitenaf die voorheen elders winkelden. Omdat er veel keus is en omdat het gezellig is. Het winkelbestand is gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig. De Kerkstraat heeft zich door enkele forse interventies ontwikkeld tot een (kortere) winkelstraat van een behoorlijke allure met een winkelaanbod, dat past bij de omvang van Veendam. Datzelfde geldt voor het Kerkplein, dat door architectonische en bouwkundige ingrepen nauwer verbonden is/wordt met het winkelcentrum.

Het blijft in de grotere wijken mogelijk dicht bij huis dagelijkse boodschappen te doen, maar de nadruk ligt op het centrum van Veendam als bruisend winkelhart. De pleinen zijn de dragers van het centrum en hoogwaardige architectuur bepaalt het beeld. De woonfunctie in het centrum wordt verder versterkt, zodat het centrum buiten winkeltijden niet uitgestorven is. De pleinen zoals die in het 'laddermodel' voor het centrum zijn benoemd, zijn zoveel mogelijk autoluw. Terrassen en uitstallingen zorgen voor een gezellige uitstraling.

Voor de ontwikkeling van de zogenaamde 'westelijke halter' (gebied van Arriva-terrein tot en met Prins Hendrik plein/Kerkstraat) is/wordt een nieuwe visie ontworpen. Meer woningbouw in het centrum, met name op de voormalige locatie van de Winkler Prins en een doordachte herinrichting van bestaande parkeervoorzieningen met de daarbij behorende verbindingen met

³ Het idee is het centrum vorm te geven door belangrijke verbindingssassen te beschouwen als 'staanders' en de dwarsverbanden als sporten van een ladder en zowel staanders als sporten in kwalitatieve zin te verbeteren.

het centrum (rand Julianapark), geven het centrum de gewenste stedelijke uitstraling: “hier gebeurt het”. De nieuwbouw die in het centrum is en wordt gepleegd, voldoet aan hoge kwaliteitseisen en kan een architectonische kwaliteitstoets goed doorstaan. In de Parkstad blijft natuurlijk ruimte voor een prachtig Julianapark, een park waar Veendammers graag vertoeven. Overigens is in het hele centrum, zoals het een parkstad betaamt, ruime aandacht gegeven aan groenvoorzieningen, bloembakken en wat dies meer zij. Een speciale plaats is ingeruimd voor het positioneren van fraaie, kwalitatief hoogstaande kunstwerken.

Het cultuurcentrum Van Beresteyn heeft zijn bestaansrecht meer dan bewezen en geldt als een bijzondere en populaire ontmoetingsplaats voor alle Veendammers en is natuurlijk ook de centrale plek voor een grote diversiteit aan cultuuruitingen.

Het in 2009 gerealiseerde jongerencentrum krijgt een spilfunctie in de buitenschoolse activiteiten.

Er worden met grote regelmaat activiteiten in het centrum georganiseerd.

De entree van Veendam vanuit verschillende richtingen wordt sterk verbeterd. In de eerste plaats geldt, dat voor de “Poort van Veendam”, de entree vanaf de verdubbelde N-33.

Een aantal speerpunten:

- Kwaliteit en variatie in winkelbestand (exclusiviteit!)
- Meer woningbouw in het centrum met hoogwaardige architectuur
- Bevorderen variatie horecavoorzieningen door uitbreiding van terrassen en (wellicht) verplaatsing van de nachthoreca
- Bevorderen evenementen en activiteiten in het centrum
- Versterken entreefuncties, infrastructuur en bereikbaarheid (trein!)
- Meer parkeer ruimte met voldoende doorstroming
- Versterking pleinen, groen en kunst
- Herontwikkeling van de Winkler Prins-locatie in het centrum, parallel aan de ontwikkeling van een Leerpark in Buitenwoel/Langeleegte
- Een completer pakket van zorgvoorzieningen
- Een ontmoetingsplek voor jeugd/jongeren

Levendige woonwijken

Wat is belangrijker dan een fijne plek om te wonen? In de eigen woonomgeving moeten inwoners zich thuis voelen. Maar: zoveel mensen, zoveel wensen. In Veendam wordt hier zoveel mogelijk rekening mee gehouden. Met vooral laagbouw en een per wijk variërende bebouwingsdichtheid. Elk dorp, elke wijk heeft op die manier een eigen uitstraling en voldoende voorzieningen, gerelateerd aan het aantal inwoners: geen saaie eenheidsworst, wel samenhang en balans dankzij gedurfde en functionele architectuur. Via de eerder genoemde voorzieningenkaart zullen wensen/behoefte zo nauwkeurig mogelijk in beeld worden gebracht. Vooralsnog is het uitgangspunt, dat basisonderwijs en multifunctionele centra in de wijken zullen blijven bestaan, maar dat de basisvoorzieningen centraal worden aangeboden.

Ook de inrichting bepaalt het aanzicht van een wijk. In de ontwikkeling van wijken wordt hier rekening mee gehouden. Het is gemakkelijk, om via velerlei doorsteekjes van de ene naar de andere kant van de wijk te komen en van de ene wijk naar de andere. De toegang tot de wijken is goed en wijken zijn goed bereikbaar, ook vanaf de N33. Het Fietsnet stimuleert inwoners de auto te laten staan en biedt recreatieve mogelijkheden.

Voor de wijken wordt maximaal het huidige aantal 'decentrale' boodschappencentra gehandhaafd.

De wijken kenmerken zich door goed onderhoud, door schone straten, plantsoenen en pleinen, door voldoende spelvoorzieningen, door een voldoende aanbod van (brede) scholen, door de aanwezigheid van sportvoorzieningen en vooral door een goed contact tussen inwoners die zich samen inzetten voor het optimaliseren van de leefbaarheid.

--

De complete Parkstad in 2020 (een doorkijkje)

Het is goed toeven in Veendam in 2020. Het centrum is bruisend. De wijken zijn levendig. De campagne "Er is meer in Groningen.....Veendam" heeft er voor gezorgd dat Veendammers trots zijn op hun stad en dat het bezoek vanuit de omgeving aan Veendam aanzienlijk is toegenomen. De tevredenheid over het centrum van Veendam, zo blijkt uit onderzoek, is toegenomen. Het gevarieerde winkelbestand en de goede horeca-, sport- en zorgvoorzieningen maken een bezoek aan het centrum van Veendam tot een plezier. De bereikbaarheid van het centrum is aanzienlijk verbeterd en de parkeervoorzieningen zijn adequaat.

De opengevallen plekken uit 2008 zijn op een hoogwaardige manier herontwikkeld. De leegstand is niet meer dan frictieleegstand. Bewoners en bezoekers van het centrum ervaren veiligheid op straat. Het jongeren centrum aan het Jan Salwaplein wordt druk bezocht. Door een samenhangend jeugdbeleid gaat het goed met de jongeren in Veendam. Wie uit de boot dreigt te vallen wordt uitgenodigd en zonodig geprikkeld om tenminste een kwalificerende beroepsopleiding af te maken.

Er is een samenhangend cultuuraanbod waar Veendammers en in toenemende mate ook mensen vanuit de omgeving enthousiast over zijn. De regie daarop wordt vanuit van Beresteijn geregeld, maar er zijn verschillende locaties die bijdragen aan cultureel Veendam: de broedplaats voor de kunst in de Turfcentrale, de manifestaties in de gerestaureerde Jonkerloods aan Lloydsterras. De jaarlijkse concerten aan de Blankensteinkade zijn een fenomeen geworden waar vele honderden mensen op af komen.

Een prachtig woningcomplex op de plek waar eerst de WP gevestigd was is nog in aanbouw en zal binnenkort worden opgeleverd. Wonen in het centrum en toch met uitzicht op prachtig groen aan de westkant van het Julianapark.

De recreatievaart heeft een enorme stimulans gekregen door een directe aansluiting op het Zuidlaardermeer. In samenwerking met de omliggende gemeenten staat Oost-Groningen op de toeristische kaart als een prachtige "vluchtstrook" voor het overvolle Westen. Sportverenigingen richten zich op een brede laag van de bevolking, hebben goede accommodaties.

Ook in de wijken gaat het goed. Er is een samenhangend pakket aan voorzieningen op maat van de wijk. Daar waar een bepaalde voorziening niet in de eigen wijk aanwezig is, maakt men gebruik van de centrale voorziening. Niet alle voorzieningen uit 2009 zijn behouden gebleven, maar de echt noodzakelijke voorzieningen zijn dichtbij, de andere zijn op redelijke afstand, goed bereikbaar. Dat geldt voor alle leeftijdsgroepen.

Door het goede samenhangende voorzieningenpakket dichtbij of iets verder weg is het percentage zelfstandig wonende ouderen in Veendam groter dan gemiddeld in Groningen.

Door de jarenlange traditie van wijkgericht werken voelen bewoners zich verantwoordelijk voor de eigen wijk. Veel zaken worden onderling geregeld, waar nodig wordt een beroep gedaan op instellingen of de gemeente.

Bewoners zijn tevreden over de staat van het onderhoud van groen, wegen en waterpartijen. Als er klachten zijn wordt daar door de gemeente adequaat op gereageerd.

De wegenstructuur is verder verbeterd. Overal zijn de woonwijken zo veilig mogelijk ingericht. De overheid houdt toezicht waar dat nodig is, maar ook de buurt zelf voelt zich verantwoordelijk voor de wijkveiligheid. De fietsverbindingen binnen Veendam en naar de omgeving zijn verder verbeterd.

Voor de kinderen kennen ook scholen een breed voorzieningenpakket. Voor jongeren en volwassenen is er een scala aan mogelijkheden voor vervolgonderwijs, zoals goede, middelbare beroepsopleidingen.

Om kort te gaan: “Er is meer in GroningenVeendam”.

6. De linker pijler: Ruimte voor ondernemers.

Nieuwe (regionale, landelijke en Europese) ontwikkelingen en de geografische ligging bieden aan ondernemers in Veendam het nodige perspectief, vooral op het gebied van transport en logistiek (T&T). De N-33 wordt verdubbeld en de treinverbinding met Groningen wordt hersteld. Op termijn wordt ook een verbetering van de treinverbinding met Duitsland (Hamburg, Bremen) verwacht en zal mogelijk een verbinding met Emmen ontstaan. De ontwikkelingen van het havengebied in Eemsmond/Delfzijl lijken in een stroomversnelling terecht te komen, hetgeen onmiskenbaar effecten zal hebben op de positie van Veendam als centrum van T&T.

De bedrijvigheid in Veendam kent vier dimensies:

- Binnenstedelijke bedrijvigheid.
- Ontwikkelingen op de bedrijventerreinen.
- Bedrijvigheid in het buitengebied
- Toerisme

Binnenstedelijke bedrijvigheid

Bij binnenstedelijke bedrijvigheid gaat het om de winkelcentra en om commerciële en niet-commerciële dienstverlening op diverse locaties (vooral) in Veendam en Wildervank. Over de gewenste ontwikkeling van het winkelbestand is in het vorige hoofdstuk het een en ander opgetekend. De ambities die Veendam heeft met commerciële en niet-commerciële dienstverlening zijn als volgt:

Aan de oostzijde van het station is “Lloyd’s Terras” ontwikkeld. In dit gebied is ruimte voor kantoren en daarmee samenhangende bedrijvigheid voor zakelijke dienstverleners en voor de zorgsector (met name voorzieningen met een meer dan lokale functie). Ook leisure en horecafuncties hebben er een plek. Het cultureel erfgoed in dit gebied (station, Jonkerloods, Turfcentrale, kanalenstructuur) wordt gekoesterd en heeft een belangrijke ondersteunende rol gekregen in de toeristische ontwikkeling van Veendam. Ook kunst en cultuur (in samenhang met het cultuurcentrum van Beresteyn) vormen een belangrijke pijler voor de levendigheid van dit deel van het centrum.

- Veendam heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw stadion omdat commerciële partijen daar de drager van zijn en waren en omdat een concept bedacht is, dat niet zou leiden tot verdringing van andere ontwikkelingsopgaven binnen Veendam. Als meest wenselijke locatie is het gebied tussen de (naar het oosten verlegde) N33 en het Lloydsterras aangewezen.
- Verdere concentratie van grootschalige détailhandel heeft plaatsgevonden langs de Lloydsweg en de Juliana van Stolbergweg (ten oosten van het spoor).
- Bij de herontwikkeling van de oude bedrijventerreinen aan de oostzijde van het Oosterdiep is een combinatie van (beperkt) wonen, grootschalige detailhandel en overige bedrijvigheid ontstaan.
- Op andere herontwikkelingslocaties binnen het stedelijk gebied zal in beperkte mate invulling mogelijk zijn met commerciële of niet-commerciële dienstverlening, het gaat dan met name om dienstverlening die aanvullend is op reeds aanwezige functies.

Ontwikkelingen op de bedrijventerreinen.

Voor de ontwikkeling van de bedrijventerreinen werkt Veendam met onder andere buurgemeenten samen in “Oostboog, bedrijventerreinen”. De overeengekomen functieverdeling en een vastgesteld ‘beeldkwaliteitsplan’ zijn leidend voor de ontwikkeling. De ambitie is een vrijwel aaneengesloten zône van bedrijvigheid te laten ontstaan van Zuidbroek tot Wildervank. Door de hoge kwaliteit van de bebouwing en door de gebiedsinrichting ontstaat langs de verdubbelde N33 een gebied, dat ook uitnodigt om een bezoek te brengen aan het achterliggende verstedelijkte gebied.

Door de nauwere betrokkenheid van Groningen Seaports heeft het RailServiceCentrum Groningen (RSCG) zich verder ontwikkeld tot een belangrijke inlandterminal in het totale complex van logistieke stromen in en buiten Europa (noordcorridor, noordelijke ontwikkelingsas, verbinding met Ruhr-gebied). Daarvoor was nodig, dat de oostelijke boog in de spoorverbinding naar Duitsland werd aangelegd. Veendam heeft zich daarvoor ingezet. De aanwezigheid van het RSCG en de verbeterde infrastructuur maken vestiging op ‘Oostboog bedrijventerreinen’ veel aantrekkelijker. Dat geldt met name voor bedrijven met grote aan- en afvoerstromen.

Veendam loopt voorop als het gaat om veilige bedrijventerreinen. In samenwerking met het bedrijfsleven en andere partners in de veiligheidsketen zijn optimaal veilige bedrijventerreinen gerealiseerd.

In samenwerking met het onderwijs en partners op het gebied van arbeidstoeleiding zorgt Veendam op een permanente basis voor een adequate toestroom van juist gekwalificeerde medewerkers.

Bedrijvigheid in het buitengebied.

Hoewel het aantal mensen dat werkzaam is in de landbouw beperkt is gebleven, is de agrarische sector voor Veendam nog steeds een belangrijke drager van de economie. Aan de oostzijde van de N33 heeft deze sector volop ruimte. De mogelijkheden van rijksregulering en provinciale beleidsregels zijn door Veendam niet verder ingeperkt. Innovatieve agrarische bedrijven krijgen in Veendam kansen. Daar waar het aantal verkeersbewegingen sterk dreigt toe te nemen als gevolg van nieuwe agrarische (neven-)activiteiten vindt vestiging vooral plaats langs de belangrijkste verkeersassen, zodat onnodige belasting van de lintdorpen is en wordt voorkomen. Verdere uitbreiding van de snelle aardgasbuffer en mogelijk de opslag van ongevaarlijke stoffen in zoutkoepels zullen in dit gebied plaatsvinden.

Het westelijke landbouwgebied is aangewezen als Belvédère⁴ gebied. De mogelijkheden voor grootschalige landbouw zijn hier beperkter. Toch is ook hier ruimte voor innovatie die past bij het karakter van het gebied. In dit deel van het buitengebied kan en zal voor een deel ook functiewijziging plaatsvinden. De ontwikkelingsvisie Groene Ster is leidend voor de gebiedsontwikkeling. Naast landbouw krijgen ook toerisme en recreatie (golf!) een belangrijke rol in dit gebied.

Toerisme.

Veendam investeert blijvend in toeristische ontwikkeling en vooral in verblijfsrecreatie. Het centrum van Veendam zal nog aantrekkelijker worden door gerichte investeringen in de openbare ruimte, hoogwaardige bebouwing van open ruimten, nieuwe kunsttoevoegingen en vooral door een aantrekkelijk programma van activiteiten dat mensen uitnodigt naar Veendam

⁴ Gedoeld wordt op landschappen die geen formele status hebben, maar wel zijn aangewezen als enerzijds ‘te koesteren’, maar anderzijds ‘te ontwikkelen’.

te komen en er te verblijven.

Veendam zorgt samen met de ondernemers in het centrum voor de promotie van het centrum, zodat meer inwoners, mensen uit de regio en toeristen uit Groningen, Drenthe en Duitsland, Veendam bezoeken.

Veendam heeft een behoorlijk pakket aan publieke en private voorzieningen dat (ook) voor toeristen interessant is. Het verknoopen van deze afzonderlijke onderdelen in toeristische arrangementen en het gezamenlijk vermarkten is sterk verbeterd. De gemeente had en heeft hierin een actieve en ondersteunende rol.

Aan de westzijde heeft Veendam (noordelijk en zuidelijk, in het verlengde van Borgerswold, Langebosche meer en het golfcomplex) geïnvesteerd in een landschappelijke structuur die toeristische ondernemers kansen biedt (landschapspark Groene Ster). Dit is samen met Aa en Hunze, Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer en de provincie(s) opgepakt.

De gemeente stimuleert toeristische nevenactiviteiten in het verstedelijkte deel van Veendam en Wildervank, maar ook in de linten van Barendveld, Borgercompagnie, Ommelandervijk en Zuidwending. Voorzover rijks- en provinciale regelgeving of lokale omstandigheden daarvoor niet belemmerend zijn, zal Veendam toeristische initiatieven blijven stimuleren. De gemeente ondersteunt ondernemers bij het verkennen en realiseren van toeristische investeringen. Ook de samenwerking tussen ondernemers wordt ondersteund. Het benutten van ontwikkelingskansen op het gebied van toerisme is bij uitstek een zaak van regionale samenwerking. Veendam zet daar op in. In intergemeentelijke samenwerking met onze bureaus, maar ook in Veenkoloniaal en provinciaal verband.

De VVV heeft zich ontwikkeld tot een platform waarin ondernemers en overheid gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor de toeristische promotie van Veendam (inclusief de voorlichtingsfunctie aan toeristen).

--

De economische situatie in 2020 (een doorkijkje)

In 2020 is de werkgelegenheid in Veendam gestegen tot twee procentpunten boven het provinciaal gemiddelde. Bovendien hebben diverse werkgelegenheidsprojecten een geweldig effect gehad op de participatiegraad onder Veendamers. Nog maar heel weinig plaatsgenoten zitten zonder werk thuis. Dat komt doordat Veendam van de kansen die zich voordeden er veel heeft benut.

De bedrijventerreinen werden actief aan de man gebracht door een sterk verkoopteam van Oostboog. Ondernemers zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente. Niet alles mocht, maar er werd mee gedacht en hard gewerkt om vergunningsprocedures tijdig af te ronden. Ook de actieve medewerking van de instanties om adequaat opgeleide medewerkers te vinden en het verstrekken van tijdelijke loonkostensubsidies in situaties waarin dat nog niet mogelijk was, worden hoog gewaardeerd. De bedrijventerreinen zijn niet alleen mooi, maar ook veilig en goed onderhouden. Ook de agrarische ondernemers klagen niet. Natuurlijk, er zijn beperkingen in Nederland, maar in Veendam word je fatsoenlijk behandeld en helpen ze je zoeken naar wat wél mogelijk is.

De dienstverlening heeft in de afgelopen tien jaar een gestage groei doorgemaakt. Ondernemers en hun medewerkers vinden het plezierig om gevestigd te zijn in een gemeente met een compleet voorzieningenpakket waar je in een gezellig centrum kunt lunchen en boodschappen kunt doen. Die gezelligheid wordt voor een belangrijk deel ook veroorzaakt doordat toeristen zorgen voor een plezierige drukte op de terrasjes en in de winkelstraten, zeker in de zomermaanden. Veel mensen weten dat er meer is in Groningen....Daarom hebben de hotels, de 'bed and breakfasts', de campings en het nieuwe bungalowpark een hoge bezettingsgraad. Het fantastische golfcomplex (54-holes) in het Groene Ster-gebied is bekend in heel Nederland. De samenwerking tussen de drie gemeenten, die elk een deel van het golfcomplex op hun grondgebied gerealiseerd hebben, geldt als een schoolvoorbeeld van effectieve samenwerking.

Het outletcentrum in Zuidbroek en het nieuwe stadion langs de verlegde N33 hebben geen verdringing veroorzaakt. Dat komt omdat er goed overleg geweest is over het concept dat de grondslag vormt voor beide complexen. Feitelijk hebben ze gezamenlijk een bijdrage geleverd aan het huidige succes van Veendam.

7. De rechter pijler: Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit.

De kwaliteit van de samenleving wordt gevormd door de mensen, hun maatschappelijke omstandigheden en de kwaliteit van de fysieke omgeving waarin zij leven. Daarom werkt Veendam aan een leefbare en duurzame samenleving van hoge kwaliteit, met aandacht voor verleden en toekomst.

Kwaliteit van de samenleving

De gemeente wil een wezenlijke bijdrage leveren aan een lokale samenleving die mensen de optimale kans biedt hun mogelijkheden te ontwikkelen en te gebruiken. Waar dat nodig is, worden mensen daarom uitgedaagd deel te nemen aan de samenleving. Veendam wil stimuleren dat mensen gebruik maken van de voorzieningen die hen helpen bij hun maatschappelijke ontplooiing. Daartoe formuleert Veendam kwaliteitseisen voor maatschappelijke voorzieningen die een bijdrage leveren aan educatie, welzijn, zorg, volksgezondheid, cultuur, sport en vrijetijdsbesteding en wordt, waar nodig, de samenhang geregisseerd. Daar waar de samenleving (nog) niet zelf voorzieningen creëert, zal de gemeente initiatiefnemer zijn en zonodig uitvoerder. De gemeente legt vast welke voorzieningen op welke schaal aanwezig moeten zijn. Indien nodig faciliteert Veendam het (voort)bestaan. Daar waar de gemeente zelf dienstverlener is, zal kwaliteitsbeleid helpen een hoog kwaliteitsniveau te halen.

Kwaliteit van de fysieke omgeving

De kwaliteit van de fysieke omgeving levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de samenleving. Daarom wil Veendam een hoog kwaliteitsniveau van die fysieke omgeving.

Kwaliteit van de fysieke omgeving definiëren we als beeldkwaliteit, gebruiksmogelijkheid en veiligheid

Het gaat daarbij om:

- de kwaliteit van het ruimtegebruik op het grondgebied van Veendam en de overgangen naar de buurgemeenten.

De structuurschets 2007 was de onderlegger voor een structuurvisie die in 2009 is/wordt vastgesteld. De kwaliteit van het ruimtegebruik voor het gehele gemeentelijk grondgebied is hierin vastgelegd.

Voor het verstedelijkte gebied van Wildervank en Veendam gaat het vooral om aandacht voor kwaliteit van ruimtegebruik bij herontwikkeling van het centrum en de woon- en werkgebieden en van de uitbreidingsgebieden (Buitenwoel en Wildervank Oost).

Voor het westelijke deel is de visie en de uitwerking voor het Groene Ster gebied leidend. Het gaat hierbij om behoud van landschappelijke waarden, functies van het gebied (Oude Veenkoloniën en traditionele Veenkoloniale landbouw en dorpsstructuren) en het benutten van nieuwe kansen (nieuwe woonkansen, andere vormen van agrarisch gebruik, toeristisch/recreatieve potenties).

Voor de dorpen en het buitengebied aan de oostzijde is bij de actualisatie van het bestemmingsplan voor dat deel van Veendam de kwaliteit van het ruimtegebruik en de overgang naar buurgemeenten onderdeel van de actualisatie geweest.

- de kwaliteit van architectuur en materiaalgebruik van gebouwen en inrichtingen. *Veendam wil onderscheidend bouwen. Daar waar de gemeente zelf opdrachtgever wordt door het programma van eisen en de architectenselectie gestuurd op kwaliteit. Bij bouw door bedrijven en particulieren stimuleert de gemeente opdrachtgeverschap met oog voor kwaliteit.*

- de kwaliteit van de inrichting en het materiaalgebruik van de openbare ruimte

Door middel van beeldkwaliteitsplannen zullen de Veendammer opvattingen over kwaliteit van de inrichting van openbare ruimte vastgelegd worden. Tot die beeldkwaliteit behoort ook de toepassing van kunst in de openbare ruimte. Bij gemeentelijke projecten wordt 1 procent van het investeringsbedrag gereserveerd voor kunst.

- de kwantiteit en de kwaliteit van groen en water

De gemeente Veendam heeft ambities op het gebied van de waterkwaliteit. Samen met het Waterschap zal de beoogde kwaliteit van het water (inclusief de beeldkwaliteit van waterelementen gedefinieerd worden. De groenkwaliteit is vastgelegd in het groenbeleidsplan.

- de kwaliteit van de infrastructuur (boven en ondergronds)

Ook hier geldt dat Veendam kiest voor kwaliteit. Bij de bovengrondse infrastructuur kiest Veendam voor een eenduidige kwalitatieve uitstraling en duurzame, zo veel mogelijk intrinsiek veilige oplossingen, bij de ondergrondse infrastructuur geldt vooral het duurzaamheidsbeginsel.

- de kwaliteit van beheer en onderhoud van de openbare ruimte (groen, rood, grijs, blauw), “schoon, heel en veilig”.

Door goede beheersplannen, die rekening houden met periodiek en incidenteel noodzakelijk onderhoud en reservering van voldoende financiële middelen voor de uitvoering wordt dit kwaliteitsaspect vorm gegeven.

- de kwaliteit van toezicht en handhaving

Kwaliteit gaat ook over veiligheid. Bij het ontwerpen van (openbare) ruimte en bouwwerken wordt vanaf het prille begin rekening gehouden met veiligheid (pro-actie en preventie). Ook bij beheer en onderhoud en “toezicht en handhaving” speelt niet alleen de technische en de beeldkwaliteit, maar ook het veiligheidsaspect een rol.

Door middel van een programma voor Integrale Veiligheid en handhaving geeft Veendam sturing aan veiligheidsaspecten van gemeentelijke processen en die van partners in de veiligheidsketen. Voor beveiliging van de openbare ruimte maakt Veendam ruimschoots gebruik van moderne ICT toepassingen, zoals camera's en andere ICT gestuurde technieken. Daarbij wordt ook gezocht naar publiek/private samenwerking

Veendam kiest voor duurzame oplossingen. Dat geldt voor de inrichting en het gebruik van de ruimte, maar ook voor de houdbaarheidsdatum van beleidskeuzen. Duurzaamheid is soms strijdig met ‘korte-termijn-succes’, tevredenheid op korte termijn en de laagst mogelijke kosten. Veendam kiest in zijn beleidsvorming voor duurzaamheid.

Kwaliteit door participatie

Saamhorigheid en maatschappelijke betrokkenheid staan in de huidige samenleving onder druk. De complete Parkstad van 2020 is van en voor alle Veendammers: niemand valt buiten de boot, iedereen heeft kans op volwaardige deelname aan de samenleving. Voor Veendammers die om wat voor reden dan ook "in de knel" dreigen te komen, bestaat een vangnet. Sleutelwoorden hierbij zijn arbeidsparticipatie en sociale activering. De "minderheden" hebben in het steeds kleurrijkere Veendam een volwaardige plaats. De sportverenigingen richten zich ook op die groepen die minder gauw geneigd zijn tot actieve sportbeoefening. Het onderwijs biedt mensen de kans om zich in elke levensfase te scholen.

De gemeente Veendam wil gebruik maken van de kennis en ervaring van zijn inwoners en organisaties door hen nauw te betrekken bij de beleidsontwikkeling, door als partners aan het verbeteren van de samenleving te werken. Het nemen van verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving is de kurk waarop de leefbaarheid drijft. Veendam wil inwoners aanspreken op hun bijdrage aan de leefbaarheid van hun wijk. Wijkgericht (samen)werken is de manier van

werken waarop de gemeente Veendam samen met diverse partners bijdraagt aan wijkontwikkeling. Tegelijkertijd willen we ook oog hebben voor het feit, dat een deel van onze inwoners niet altijd in staat is die verantwoordelijkheid te realiseren. Zij hebben de grootste moeite hun weg te vinden in de samenleving. Van het invullen van formulieren tot het runnen van de huishouding of het onderhouden van hun tuin. Deze groep vraagt een andere insteek van overheid en maatschappelijke partners.

Hoe dan ook: de wijze waarop het beste vorm kan worden gegeven aan de participatie van inwoners, bedrijven en instellingen kan worden beschouwd als een permanente, voortdurende zoektocht naar verbeteringen.

Kwaliteit in 2020 (een doorkijkje)

De dalende trend in de veiligheidsbeleving, die voor het eerst werd waargenomen in de veiligheidsmonitor 2007, blijkt in 2020 te zijn doorgezet. In de gecombineerde veiligheids/leefbaarheidsscan van de 23 Groningse gemeenten die vanaf 2009 is uitgevoerd, komt Veendam naar voren als één van de meest leefbare en veilige gemeenten. Landelijke statistieken laten een zelfde beeld zien.

De participatiegraad in Veendam is hoger dan gemiddeld in Groningen. Dat is het gevolg van een jarenlange samenwerking tussen de maatschappelijke partners. De vroegere achterstand in gemiddeld opleidingsniveau is weg.

De bewoners van Veendam zijn bovengemiddeld tevreden over de kwaliteit van de voorzieningen. Veendam wordt regelmatig genoemd als een voorbeeld van een samenleving waar burgers een actieve rol willen spelen in hun wijk. Uit alle peilingen blijkt dat Veendammers trots zijn op hun stad.

In 2020 is Veendam groener en waterrijker dan nu. Het aantal m² groenoppervlak is gestegen en de kwaliteit van het openbaar groen is minstens op hetzelfde niveau als in 2008. Er is ook meer water. Dat is voor een deel veroorzaakt door het opnieuw opengraven van oude kanaalstructuren in het stedelijk en in het buitengebied. Ook de oppervlakte van het merengebied en plas-drasgebieden is vergroot. De openheid van het landschap is gebleven, maar de natuurwaarde is hoger.

Veendam heeft in de afgelopen periode een belangrijke bijdrage geleverd aan het realiseren van het Energie Akkoord Noord-Nederland. Langs de N33 zijn geen windmolens verschenen, maar er is, in goed overleg met de burens, een alternatief programma uitgevoerd. Dit programma bestond uit een combinatie van windenergie langs het A.G. Wildervanckkanaal, energieopwekking uit biomassa en diverse andere alternatieve duurzame energie toepassingen. Een intensieve campagne heeft de Veendammers energiebewust gemaakt. Het gemiddeld energiegebruik in huishoudens is met 10% afgenomen. Bedrijven en de gemeente passen geavanceerde energiestrategieën toe. Het wateroppervlak, de bodem en de lucht in Veendam zijn schoner. Er wordt minder afval geproduceerd. Het autogebruik is afgenomen doordat Veendammers massaal gebruik maken van de uitstekende lightrailverbindingen.

Vanaf de N33 is Veendam zichtbaar en bereikbaar. Het beeldkwaliteitsplan voor Oostboog Bedrijventerreinen heeft er voor gezorgd dat langs de N33 bedrijvencomplexen zijn verschenen die uitnodigen om via de vernieuwde entree Veendam te bezoeken. Dat komt ook door markante bebouwing die zichtbaar is vanaf de snelweg.

Veendam wordt alom erkend als een gemeente waar de oude Veenkoloniale kwaliteiten worden gekoesterd, maar waar in de afgelopen decennia nieuwe kwaliteit van ruimte en bebouwing is toegevoegd. Dat komt ondermeer doordat Veendam zich heeft laten adviseren door goede (landschaps)architecten en stedenbouwkundigen, maar ook omdat Veendam is doorgestaan met kunstprojecten die kleur en kwaliteit aan de openbare ruimte hebben gegeven.